

Temeljem članka 17. stavka 1. alineja 1. Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“ broj 82/15, 118/18 i 31/20) i članka 28. Statuta Grada Vodica („Službeni glasnik Grada Vodica“ broj 02/18, 03/18, 08/18 i 02/20), Gradsko vijeće Grada Vodica, na __. sjednici održanoj dana _____ 2020. godine, usvaja

ANALIZU STANJA SUSTAVA CIVILNE ZAŠTITE NA PODRUČJU GRADA VODICA U 2020. GODINI I PLAN RAZVOJA SUSTAVA CIVILNE ZAŠTITE ZA 2021. GODINU, TE PLAN FINANCIRANJA SUSTAVA ZA TROGODIŠNJE RAZDOBLJE

UVOD

Sustav zaštite i spašavanja je oblik pripreme i sudjelovanja sudionika zaštite i spašavanja u slučaju nastanka katastrofe i velike nesreće, te ustroj, priprema i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagiranju na nastale katastrofe i otklanjanju njihovih mogućih posljedica. Grad Vodice, u okviru svojih prava i obveza utvrđenih Ustavom i zakonom, uređuje, planira, organizira, financira i provodi zaštitu i spašavanje.

Na području Grada Vodica ukupne snage i potencijale za zaštitu i spašavanje čine:

- operativne snage zaštite i spašavanja,
- pravne osobe od interesa za zaštitu i spašavanje.

Odlukom o utvrđivanju operativnih snaga zaštite i spašavanja i pravnih osoba od interesa za zaštitu i spašavanje Grada Vodica Gradonačelnik Grada Vodica utvrdio je operativne snage zaštite i spašavanja i pravne osobe od interesa za zaštitu i spašavanje Grada Vodica.

Operativne snage sustava civilne zaštite Grada Vodica su:

1. Stožer civilne zaštite Grada Vodica s 11 članova
2. Postrojbe civilne zaštite Grada Vodica s 20 članova

Pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite:

1. „Leć“ d.o.o.
2. „Gradsko poduzeće“ d.o.o.
3. „Juričev“ d.o.o.
4. „Iveks“ d.o.o.
5. „Kovačević gradnja“ d.o.o.
6. „Filips“ d.o.o.
7. „Studio Basis“ d.o.o.
8. „Destina d.o.o.“
9. „Veterinarska ambulanta Vodice“ d.o.o.
10. Osnovna škola Vodice
11. Osnovna škola Čista Velika
12. Hoteli Vodice d.d.
13. Hotel Imperijal
14. Hotel Olympia
15. „Djelo“ d.o.o.
16. „Pekarna Magistrala“ d.o.o.

Udruge građana od interesa za sustav civilne zaštite Grada Vodica:

1. Lovačko društvo „Sokol“
2. Jedriličarski klub „Tijat“

STANJE SUSTAVA PO VAŽNIJIM SASTAVNICAMA SUSTAVA CIVILNE ZAŠTITE

1. PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA I PLAN ZAŠTITE OD POŽARA

Gradsko vijeće Grada Vodica na 26. sjednici od 21. ožujka 2017. godine usvojilo je Procjenu ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija i Plan zaštite od požara koje je za Grad Vodice izradila tvrtka Zast d.o.o. iz Splita. Procjena se donosi svakih pet godina i vrijedi do 21. ožujka 2021. godine, odnosno donošenja nove Procjene.

2. PROCJENA RIZIKA OD VELIKIH NESREĆA ZA PODRUČJE GRADA VODICE

Gradsko vijeće Grada Vodica na 16. sjednici od 29. srpnja 2019. godine usvojilo je Procjenu rizika od velikih nesreća za područje Grada Vodica.

3. PLAN CIVILNE ZAŠTITE I PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA GRADA VODICA

Gradonačelnica Grada Vodica donijela je 17. veljače 2020. godine Plan djelovanja civilne zaštite Grada Vodica.

4. STOŽER CIVILNE ZAŠTITE

Stožer je stručno, operativno i koordinativno tijelo koje provodi mjere i aktivnosti civilne zaštite sukladno odredbama Zakona o sustavu civilne zaštite i propisa donesenih za njegovu provedbu te Planu djelovanja civilne zaštite. Stožer operativno prati i koordinira mjere i aktivnosti sustava civilne zaštite radi spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području Grada Vodica.

Gradonačelnica Grada Vodica dana 20. 06. 2017. godine donijelo je odluku o formiranju Stožera civilne zaštite za područje Grada Vodica („Službeni glasnik Grada Vodica“ broj 05/17). U Stožer civilne zaštite imenovan je načelnik Stožera i 10 članova, te je donesen Plan pozivanja Stožera civilne zaštite Grada Vodica

Tijekom 2020. godine Stožer je održao nekoliko izvanrednu sjednica analizirajući stanje sustava civilne zaštite na području Grada Vodica povodom potencijalne ugroze od koronavirusa COVID-19, te sukladno uputama Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske i preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo donio niz odluka i mjera u svrhu sprečavanja širenja zaraze.

Također, Stožer je održao i dvije sjednice pred ljetnu protupožarnu sezonu. Jednu uz fizičko prisustvo članova, a drugu elektronskim putem. Na sjednici se analiziralo stanje i priprema protupožarne sezone, te su se sukladno Programu aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku u 2020. godini donesene predmetne odluke i utvrdio se Plan rada Stožera civilne zaštite za požarnu sezonu u 2020. godini. Potvrđeno je da je ukupna sigurnost koju vatrogasne postrojbe mogu pružiti u redovnom radu na zavidnom nivou, te je za pružanje adekvatne zaštite građana i imovine od požara i drugih nesreća na prostoru Grada Vodica potrebno vatrogasne postrojbe i dalje kontinuirano opremiti osnovnom opremom, a pojedine vatrogasne postrojbe za složenije intervencije adekvatnom specijalističkom opremom. Grad Vodice kontinuirano ulaže u sustav civilne zaštite, u prvom redu vatrogastvo, udruge kojima je zaštita i spašavanje redovita djelatnost, te uređenje i održavanje protupožarnih putova. Mogući problem posebno u ljetnoj sezoni je nefunkcioniranje

DVD-a Prvić Šepurina i mali broj zainteresiranih vatrogasaca sezonaca. Po novoj karti Hrvatskog centra za razminiranje područje Grada Vodica više nije minski sumnjivo, ali će se intervencije na takvim područjima i dalje odvijati po posebnim pravilima.

Sudeći po dosadašnjem iskustvu poplave predstavljaju veliku opasnost po imovinu, a također predstavljaju i ozbiljne poteškoće za normalno odvijanje svakodnevnog cestovnog prometa i opskrbe pitkom vodom i električnom energijom.

Osim lokalno palih ekstremnih oborina i konzekventno tome evidentiranih rušilačkih i erozijskih učinaka, područje grada je u 2014. i 2015. godini bilo pod dugotrajnim intenzivnim djelovanjem podzemnih voda i sekundarnih trajnih plavljenja zbog kojih su nastali veliki bujični tokovi niz poljoprivredne površine i ulice koje su dovele do plavljenja podrumskih prostorija i niskih suterenskih prostora, a u nekim dijelovima grada i do plavljenja cijelih ulica. Treba napomenuti da veliki dio poplavljenih prizemnih i suterenskih prostora nisu izgrađeni sukladno pravilima struke odnosno nemaju kvalitetno izvedenu hidroizolaciju.

Na sustavu oborinske odvodnje započelo se raditi paralelno sa izradom projektne dokumentacije fekalnog sustava još 2007. godine, budući su se u svakoj fazi realizacije nastojali ukomponirati i elementi sustava oborinske odvodnje. Do sada najveći zahvat napravljen je u ulici Lasan Ante Kabalera gdje je izgrađen oborinski kolektor u cijeloj dužini ulice sve do podmorskog ispusta ispred hotela Imperijal. Predmetni kolektor ima za funkciju preuzimanje kompletnog sliva ulica Stablinac, pa sve do državne ceste D-8. Paralelno navedenom projektiran je oborinski kolektor na državnoj cesti D-8 koji prihvaća sliv naselja Račice i dijela naselja Stanine. Projektna dokumentacija predana je Županijskom uredu, te će se u sklopu rekonstrukcije državne ceste na potezu od križanja s ul. Čirila i Metoda do križanja s ul. Zatonska navedeni kolektor izgraditi. Za sliv u ulici Ante Starčevića izrađen je glavni projekt, kojim se taj sliv kanalizira do mora, te je završena prva faze uređenja tog vodotoka. Ujedno je izrađena i dokumentacija kolektora (zarova) do Plave plaže kao i Vičevica za koje je ishodovana i lokacijska dozvola. Dio kanala do Plave plaže uređen je privremeno na način da se voda više ne procjeđuje njegovom kolnom površinom već je kanalizirana uz dodatak retencijskog šahta. Kanal prema Vičevici također je za prvu fazu deniveliran u uzdužnom smjeru iz istog razloga. Problem konačne gradnje leži u činjenici što su ti kanali ujedno i koridori buduće fekalne kanalizacije, te je gradnja jednog sustava bez drugog gotovo nemoguća, a i financijski neisplativa.

Tijekom proteklih godina Grad Vodice je obavio radove na korekciji obalne linije na dvije pozicije u samom središtu grada Vodica kako bi se izgradio novi i širi koridor za odvod oborinskih voda koji se ulijeva u akvatorij ACI Marine. Radilo se o zahvatima u Ulici hrvatskih boraca i na vodičkom autobusnom kolodvoru, kojim se u većoj mjeri riješio problem poplavljivanja ove zone i šire gradske jezgre u vrijeme velikih kiša. Prošle godine izvršena je rekonstrukcija zarova u samom središtu Vodica, od Dulcina do Obale Ive Juričeva Cote kojim se trebalo dodatno spriječiti izlivanje bujice i plavljenje Dulcina i okolnih površina, a ove godine radovi su nastavljeni na Obali Ive Juričev Cota.

Također, u sklopu Obalnog akcijskog plana Šibensko-kninske županije izrađena je Analiza utjecaja na obalni pojas Grada Vodica kao prvi takav dokument na Jadranu. Sustav oborinskih voda kao i cijela hidrografska i hidrološka situacija postali bi sastavni dio prostorno planske dokumentacije čime bi se stvorili uvjeti da i projektanti obiteljskih i poslovnih građevina više vode računa o situiranju tih objekata u odnosu na ovu problematiku, a posebice bi se skrenula pažnja izvoditeljima radova na ovim objektima budući ovu problematiku nikako ne bi smjeli zanemarivati prilikom građenja.

Prošle godine s provedbom je započeo Projekt ADRIADAPT na kojem je Grad Vodice zajedno sa Šibensko - kninskom županijom jedan od partnera, te su se kroz projekt povezali lokalni donositelji odluka, stručnjaci i znanstvenici iz Italije i Hrvatske, koji zajedničkim snagama stvaraju

bazu znanja za prilagodbu gradova klimatskim promjenama. Podrška gradovima u stvaranju dobrih i održivih strategija usmjerenih na jačanje otpornosti na klimatske promjene i pripremu na klimatske promjene sve je važnija za gradove jadranskoga područja; utjecaji klimatskih promjena postaju sve izraženiji, s više ekstremnih vremenskih događaja s negativnim djelovanjem na stanovništvo i staništa unutar i izvan gradova te konačno i na lokalna gospodarstva. Gradovi duž jadranske obale se, kao središta kulturnih, društvenih i gospodarskih zbivanja, moraju pripremiti na obalne poplave, erozije i sedimentaciju da bi održali ili poboljšali osiguravanje osnovnih životnih uvjeta, lokalno i regionalno gospodarstvo te infrastrukturu. Dodatni izazovi za jadranska obalna područja vezani su uz dostupnost slatke vode, kojoj prijeti salinizacija, te uz požare koji mogu biti praćeni sušama i toplinskim valovima.

Jedan od glavnih rezultata projekta ADRIADAPT će biti talijansko - hrvatska platforma za prilagodbe - alat za podršku općinama u obje zemlje u razvoju planova prilagodbe ili unaprijeđivanju njihovog trenutačnog rada na prilagodbi klimatskim promjenama.

Također, članovi Stožera i djelatnici gradske uprave su izdavali propusnice građanima, te bili na raspolaganju građanima za sve informacije vezane za epidemiju COVID-19 od 0-24 sata.

5. POSTROJBA CIVILNE ZAŠTITE

Postrojba civilne zaštite opće namjene osniva se za provođenje mjere civilne zaštite asanacije terena, potporu u provođenju mjera evakuacije, spašavanja, prve pomoći, zbrinjavanja ugroženog stanovništva te zaštite od poplava.

Gradsko vijeće Grada Vodica na donijelo je 9. srpnja 2020. godine Odluku o osnivanju Postrojbe civilne zaštite opće namjene Grada Vodica koja se sastoji od jedne upravljačke skupine i dvije operativne skupine. Upravljačka skupina sastoji se od dva (2) pripadnika, a svaka operativna skupina sastoji se od osam (8) pripadnika. Svaka operativna skupina ima svoga voditelja.

Grad Vodice će prema članku 18. Pravilnika o mobilizaciji, uvjetima i načinu rada operativnih snaga sustava civilne zaštite („Narodne novine“ broj 69/16) u postrojbu civilne zaštite opće namjene rasporediti 10% više pripadnika od broja utvrđenog planom popune postrojbe. U tijeku je provođenje postupka popune postrojbe civilne zaštite.

U 2020. godini nije bilo potreba za aktiviranjem postrojbe civilne zaštite.

6. POVJERENICI CIVILNE ZAŠTITE

Na temelju Procjene ugroženosti Grada Vodica Gradonačelnik je 20. rujna 2013. g. donio Odluku o imenovanju povjerenika civilne zaštite. Za povjerenike civilne zaštite imenovani su predsjednici mjesnih odbora s područja Grada Vodica koji će se mobilizirati u slučaju nesreća, katastrofa i prijetnji čije posljedice nadilaze mogućnosti gotovih operativnih snaga Grada Vodica.

7. VATROGASTVO

Vatrogasne snage Grada Vodica čine:

- JVP Vodice (18 profesionalnih djelatnika, koji su raspoređeni u 4 smjene),
- DVD Vodice (1 profesionalni djelatnik i 7 sezonskih vatrogasaca),
- motriteljsko - dojavna služba na Okitu (u periodu od 15.06. – 15.09.2020. godine, u vremenu od 08.00 – 20.00 sati vršila se putem Hrvatskih šuma d.o.o.).

Sukladno važećoj Procjeni i Planu zaštite od požara na području Grada Vodica, broj profesionalnih vatrogasaca u JVP Vodice bi trebao biti 22, te nedostaju još 4 vatrogasca.

Od 01.01.2020. do 01.12.2020. godine na području Grada Vodica bilo je zabilježeno ukupno 82 vatrogasna događaja. Ukupni broj intervencija JVP Vodice tijekom promatranog razdoblja je 139, od čega 82 intervencije na području Grada Vodica, te 57 intervencija na područjima ostalih jedinica

lokalnih samouprava. DVD Vodice je intervenirao u 33 događaja, od toga 18 intervencija na području Grada Vodica, te 15 intervencija na područjima ostalih jedinica lokalnih samouprava.

Za JVP Vodice iz Proračuna Grada Vodica izdvojeno je sveukupno 4.521.200,00 kn. Za DVD Vodice iz Proračuna Grada Vodica izdvojeno je 230.000,00 kn.

8. DRUGE ORGANIZIRANE SNAGE KOJE SE MOGU UKLJUČITI U ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

8.1. Komunalno poduzeće Leć d.o.o. Vodice

8.2. Gradsko poduzeće d.o.o. Vodice

9. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Ambulanta primarne zdravstvene zaštite optimalno je opremljena i ima pet liječničkih timova. Vodička ambulanta je uključena u Hrvatsku mrežu hitne službe, te je osigurana hitna medicinska pomoć koju uz HZZO sufinancira i Grad. Za sufinanciranje organizacije Hitne medicinske službe Grad je izdvojio 550.000,00 kuna.

Gradsko društvo Crvenog križa Vodice kao ustrojstveni oblik Hrvatskog Crvenog križa po svom Statutu je pravna osoba s javnim ovlastima i kao takva uživa posebnu zaštitu i skrb Republike Hrvatske, odnosno jedinica lokalne samouprave. U svom radu promiče humanitarne ciljeve i provodi akcije od opće koristi, te djeluje na temelju misije i načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Ciljevi društva su: ublažavanje ljudskih patnji, osobito onih izazvanih oružanim sukobima, velikim prirodnim, ekološkim, tehnološkim i drugim nesrećama, s posljedicama masovnih stradanja i epidemijama, doprinos unapređenju i zaštiti zdravlja, prevenciji bolesti i podizanju zdravstvene i ekološke kulture građana, poticanje i unapređenje solidarnosti, promicanje volonterstva i međunarodnog pomaganja te socijalne sigurnosti građana i ostale djelatnosti propisane Statutom Društva. Prema Zakonu o Hrvatskom crvenom križu Grad Vodice je iz proračuna izdvojio 241.000,00 kn za javne ovlasti, redovne djelatnosti, rad ustrojstvenih oblika Crvenog križa i djelovanje Službe traženja.

U 2020. godini organizirali su u suradnji sa klubovima dobrovoljnih darivatelja krvi iz Vodica i Čiste Velike 11 akcija dobrovoljnog darivanja krvi u kojima je prikupljeno ukupno 513 doza krvi.

Gradsko društvo Crvenog križa Vodice sa svojim volonterima za vrijeme Covid-19 epidemije sudjelovalo je u aktivnostima Stožera civilne zaštite na području Grada Vodica kao i na razini Šibensko - kninske županije.

Društvo je raspolagalo sa 1 djelatnikom i 25 aktivnih volontera koji su pružali pomoć u dostavi hrane, higijene, lijekova iz ljekarne do kućnog praga, dostava lijekova iz bolnice na kućnu adresu za onkološke bolesnike, plaćanju računa osobama koje su starije životne dobi, lošijeg zdravstvenog stanja ili im je određena mjera samoizolacije.

Volonteri su odradili 230 posjeta i volontirali više od 550 sati. Djelatnici Društva primili su 770 poziva s upitima vezanim za opće informacije i za pomoć od strane Crvenog križa Vodice građanima. Telefon Društva bio je otvoren za pozive građana od 0 do 24 sata.

Djelatnici i volonteri Društva bili su zaduženi i za vođenje karantene za vozače za Šibensko-kninsku županiju. Crveni križ Vodice osigurao je šator za trijažu za Opću bolnicu Šibenik.

10. UDRUGE GRAĐANA OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

10.1. Jedriličarski klub „Tijat“

Za potrebe svojih aktivnosti klub raspolaže sa gumenjakom koji se može iskoristiti u potencijalnim situacijama zaštite i spašavanja na moru. U 2020. godini nije bilo potrebe za korištenjem opreme ovog Kluba.

10.2. Lovačko društvo „Sokol“

U 2020. godini nije bilo potrebe za korištenjem usluga društva u svrhu zaštite i spašavanja.

10.5. Hrvatska gorska služba spašavanja

Iz proračuna je izdvojeno 25.000,00 kn za HGSS – stanicu Šibenik. U 2020. godini članovi HGSS-a su vršili ophodnje na području Grada Vodica i upozoravali građane na zadane mjere u vrijeme nepovoljne epidemiološke situacije.

11. PRAVNE OSOBE OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Na području Grada Vodica registrirane su i djeluju pravne i fizičke osobe, koje se bave građevinskom, prijevoznikom, turističkom ili sličnom djelatnošću od interesa za zaštitu i spašavanje, te se one po potrebi u slučaju izvanrednih situacija, a u suradnji s drugim nadležnim službama, mogu sa svojim zaposlenicima, poslovnim prostorima i postojećom mehanizacijom uključiti u pomoć žrtvama većih nesreća i katastrofa.

a) STROJEVI, OSTALA MEHANIZACIJA I CESTOVNA VOZILA

- „Juričev“ d.o.o. Vodice, vl. Roko Juričev
- „Iveks“ d.o.o. Vodice, vl. Ivan Šprljan
- „Kovačević gradnja“ d.o.o. Vodice, vl. Nino Kovačević
- „Filips“ d.o.o. Vodice, vl. Snježana Bračić
- „Studio Basis“ d.o.o., vl. Nino Šurija
-

b) PLOVILA

- „Destina“ d.o.o., vl. Ante Cukrov

Za gore navedene pravne osobe dostavljeni su izvodi iz Odluke sa mjerama i aktivnostima koje trebaju provoditi u slučaju prijetnje, nastanka i posljedica katastrofa i velikih nesreća.

U slučaju prijetnje, nastanka i posljedica velikih nesreća i katastrofa Pravne osobe dužne su u operativnim planovima izraditi plan o načinu organiziranja provedbe mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite u skladu s odredbama Zakona o sustavu civilne zaštite, posebnih propisa i njihovih općih akata.

ZAKLJUČAK

Analizirajući utvrđene organizirane snage civilne zaštite procjenjuje se da je neophodan daljnji razvoj i unapređenje mogućnosti djelovanja svih subjekata zaštite i spašavanja, uz osiguravanje sredstava za njihovo dodatno opremanje sukladno procjeni ugroženosti i planovima zaštite i spašavanja, razvojnim programima, te dosadašnjem iskustvu funkcioniranja Civilne zaštite Grada Vodica.

PLAN RAZVOJA SUSTAVA CIVILNE ZAŠTITE ZA 2021. GODINU

1. Opremiti i osposobiti Stožer civilne zaštite za brzo i kvalitetno funkcioniranje u izvanrednim situacijama,
2. Proračunom planirati i osigurati sredstva za financiranje opreme za postrojb civilne zaštite (šator, nosila, baterijske lampe, vunene kape i rukavice, lopate za snijeg, vreće za zečje nasipe),
3. Proračunom planirati i osigurati sredstva za izgradnju i održavanje protupožarnih putova,
4. Proračunom planirati sredstva za zapošljavanje vatrogasaca,
5. Proračunom planirati i osigurati sredstva za hranu i piće postrojbama koje se nađu duže vremena na intervencijama,
6. Kao osnovni oblik organiziranja stanovništva za vlastitu zaštitu, te za pružanje pomoći drugima kojima je ta zaštita nužna, potrebno je osposobljavati i opreмати stanovništvo za mogućnost pružanja osobne i uzajamne zaštite, osobito za slučajeve izvanrednih situacija nastalih uslijed prirodnih ili tehnoloških nesreća i katastrofa,
7. Na području Grada Vodica postoji nekoliko kritičnih mjesta gdje dolazi do poplavlivanja usred velikih oborina. Takva mjesta su prepoznata i u suradnji s Hrvatskim vodama nastaviti započeto saniranje i uređenje istih,
8. Nastaviti sa praćenjem donošenja novih odredbi u sklopu civilne zaštite i usklađivanjem dokumentacije.

PLAN FINANCIRANJA SUSTAVA ZA TROGODIŠNJE RAZDOBLJE

	2021.	2022.	2023.
CIVILNA ZAŠTITA	10.000,00 kn	10.000,00 kn	10.000,00 kn
JVP VODICE	4.559.700,00 kn	4.559.700,00 kn	4.559.700,00 kn
DVD VODICE	215.000,00 kn	215.000,00 kn	215.000,00 kn

KLASA:

URBROJ:

Vodice, _____ 2020. godine

GRADSKO VIJEĆE GRADA VODICA

PREDSJEDNIK
Marin Mikšić, v.r.

OBRAZLOŽENJE

Temeljem članka 17. stavka 1. alineja 1. Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“ broj 82/15, 118/18 i 31/20) predstavničko tijelo, na prijedlog izvršnog tijela jedinice lokalne samouprave razmatra i usvaja godišnju analizu stanja i godišnji plan razvoja sustava civilne zaštite s financijskim učincima za trogodišnje razdoblje.